

A dense forest of evergreen trees covered in mist or fog, creating a layered and atmospheric scene. The text is overlaid on the left side of the image.

Kommenttipuheenvuoro finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän julkisessa kuulemisessa 12.12.2025

Petri Hilli

Tutkija, toimitusjohtaja

+358 40 754 2090

QSA

Mitä tarkoitetaan, kun puhutaan julkisten palvelujen tuottavuudesta?

- *Jos toiminnan tuotos on helppo mitata, ei yleensä ole mitään syytä antaa sitä julkisen sektorin tuotettavaksi!*
 - *Tuotanto voidaan jättää markkinoiden tehtäväksi!*
- Tällä hetkellä markkinoille annetaan tehtäväksi tuottaa suoritteita, mikä on yhteys ja kannustin tuottavuuteen? Voidaanko siirtyä maksamaan toiminnan suoritehinnan sijaan tuotoksista?
 - Suoritteet: lastensuojelun vrk-hinta, työllisyyspalvelun päivähinta, sairaanhoidon hinta, ...
vs
 - Tuotokset: tutkinto, työllistyminen, terveys, toimintakyky, ...
 - Jos hankinnat ja julkishallinnon tuotanto tehdään ilman mitattavia tavoitteita, mikä ohjaa tuottavuuden kasvuun?

SoteDataLab: digitaalisten terveyspalveluiden käyttö ja vaikuttavuus

- *Asetelmien lisäksi tarvitaan hyvää ja mahd. reaaliaikaista dataa*
- *Tulokset auttavat tekemään päätöksiä teknologioista, jotka voivat parantaa julkisten terveyspalveluiden saatavuutta, tuottavuutta ja yhdenvertaisuutta.*
- Miten varmistetaan sama sosiaalialalla?
- Miten varmistetaan sama ehkäisevässä toiminnassa?
- Miten varmistetaan sama työllisyyspalveluissa?
- Miten varmistetaan arkivaikuttavuus¹, ettei jää vain yhdeksi hyväksi hankkeeksi?
- Kannustaako rahoitus ottamaan käyttöön toimiviksi havaittuja menetelmiä?

¹Malmivaara, A. Kohti lääketieteen arkivaikuttavuutta. Duodecim. 2012.

Kuntien palvelutuotannon menot ja valtionosuuksien määräytymistekijät

- *Kuntatalous ei tervehdy ilman, että kuntien tulot ja menot saadaan tasapainoon kokonaistaloudelliseen tarkasteluun perustuvalla uudistuksella. Kokonaisuuteen kuuluu kuntien oma verorahoitus, maksu- ja myyntitulot sekä peruspalveluiden valtionosuuden lisäksi OKM:n hallinnonalan valtionosuus*
- *Kunnista ei pysty rahoittamaan palveluissa ylimenevää laatua tai kasvattamaan palveluiden laajuutta*
- Kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion talouden välillä on dynaamisia riippuvuuksia
- Jos ylimenevä laatu tuottaa enemmän hyvinvointia ja enemmän taloudellista hyötyä (verotuloja, säästöjä) kuin maksaa, se jää tekemättä, jos hyödyt valuvat muille kuin itselle
 - Voidaanko kannustinongelmat ("osaoptimointi") korjata tarkastelemalla jokaista rahoitusväylää kapeasti erillään muista?

Yhteenveto

Julkishallinnon tuottavuuden kasvattaminen:

- Kokonaisvaltainen rahoitusuudistus mahdollistamaan kokonaistaloudellinen resurssiohjaus, pois osaoptimoinnista
- Kun maksetaan vaikutuksista (tuotoksista)
 - Syntyy kannustin saada aikaan mahdollisimman paljon tuotoksia
 - Palveluita pystytään vertailemaan tuotos/panos-suhteelle, ei vain hinnan perusteella
 - Nostaa yleensä kustannuksia, kun fokus siirtyy tuotoksiin ja juurisyihin, mutta maksaa itsensä takaisin paremmin
 - Painopiste siirtyy ehkäisevään suuntaan

Ei helppo ja nopea taikatemppu vaan pitkäjänteistä, systemaattista johtamista ja arkityötä. Edellytyksenä, että

- Tavoitteet määritellään hyvinvoinnin ja terveyden kautta
- Vastaava data saatava poikkihallinnolliseen hyötykäyttöön